

AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PENKTIEJI METAI

Adresas: 35 Cator St.
Hindmarsh, S.A.

Adelaide, 1952 m. gegužės 19 d.

Registered at G.P.O., Adelaide,
for transmission by post as a periodical.

Nr. 10(96)

Serga 25 proc. Lietuvos jaunimo

Iš patikimų šaltinių gautomis žiniomis Lietuvoje gyvenimas vis daugiau sunkėja. Gyventojus vis daugiau slegia stoka maisto. Dėl pasunkėjusių mitybos sąlygų džiūva sergančiųjų skaičius nepaprastai didėja. Ypač daug džiūva susirgimų jaunimo tarpe. Apie 25% Lietuvos jaunimo serga džiūva. Tik sunkiai susirgusieji guldomi į sanatorijas. Šiaip jau sergantieji verčiami dirbti sunkius darbus. Kai kur džiūva sergantieji nakčiai patalpinami į dispensarius, gi rytą turi eiti darban.

(Tremtis)

* Visoje Lietuvoje komunistai pravedė kampaniją rašyti Stalinui laiškus ir tuo būdu "pašizadėti daugiau, greičiau, pigiau, geriau gaminti". Kad visai nesmuktų darbo drausmė, tenka imtis jau net tokių priemonių.

* Jau pagaminta "spalvota dokumentinė filma Sovietinė Lietuva", kuriai scenarijų parašė T. Tilvytis, pagamino "Lietuvos kino studija", jai muziką parašė B. Dvarionas. Režisoriai: I. Poselski, L. Maciulevičius ir O. Podgorecka. Už ją paskirta "stalininė premtija".

* Valstybinė plano komisija paskelbė, kad "jau galutinai baigta ūkių kolektivizacija", atseit, jau visi suvaryti į kolchozus... "Už žymiai perviršytą 1951 metų planą" Vilniaus Dzeržinskio vardo tabako fabrikui už "aukštos gamybos pakėlimą" įteikta pirmoji visasąjunginė premija — visos Sovietų Sąjungos VCSPS ir SSSR Maisto Pramonės Ministerijos raudonoji vėliava.

* Šiaulių srities Kurtuvėnų miško kirtimo punkte miško medžiagos ruošėjai pralenkė net Maskvos spartuolius. Čia išvežimas buvo įvykdytas net 143%. Ypač pasižymėjo elektrinių pjūklų mechanikai Norkus, Kavaliauskas ir Buškus. Kurtuvėnų pavyzdžiu gavo pasekti ir visi Šiaulių pramonės miško darbininkai... Šiaulių miškų pramonės ūkio kolektyvui už gerą miško kirtimą paskirta "antra visasąjunginė premija"...

* Kaip mokslininkai turi pagal komunistines direktyvas aiškinti savo kilmę ir pracių, gerai parodė kad ir "Pabaltijo tarybinių tautų etnografinė konferencija". Anot Čebokarovo ir istorijos daktaro Kušnerio, "didelę paramą suteikė genialiniai Stalino veikalai, ypač kalbotyros stralio. Stalino nuomonė Pabaltijo tautų kalbotyrai nustatė naujas gaires išaiškinti tų tautų kilmę". "S. L." (Nr. 275/51) rašė, kad "kalbotyros palyginimais buvo įrodyta, jog baltų kalbos, palyginus su visomis kitomis indoeuropiečių kalbomis, labiausiai artimos yra slavų kalboms. Etniškas baltų artumas slavams ir su jais ilgą laiką 'draugystė' turėjo didelę įtaką į baltų kul-

tūros pažangą. Anot istorijos mokslų kandidatės R. Kulikauskienės, tarybinių archeologų tyrimai prieštarauja buržuazinių mokslininkų pseodomokslinėms teorijoms, pagal kurias vykintai turėjo įtakos senovės lietuvių kultūrai. Archeologiniai paminklų tyrimai nustato senovės lietuvių ryšius su slavų tautomis". Tokiais dalykais taip pat turėtų daugiau susidomėti mūsų mokslininkai ir pradęjęs darbą Lituanistikos Institutas. (Elta)

Korejoje kai kas nauja

Korejoje kai kas naujo? — Iš tikrųjų, nieko ypatingo, karo veiksmai snūduriuoja — dienoje retai pasitaiko daugiau desėtko (žmonių) užmuštų ir kokio šimto (taip pat žmonių) sužeistų, "taikos" derybų farsas vis dar yra labiau panašus į farsą nei taikos derybas, gi Jungtinių Tautų vyriausias pajėgų viršininkas gen. Ridgway skubos keliu savo pareigas perdavė gen. Mark Clark ir išskubėjo Paryžium, pavaduoti į Amerikos prezidentus besiruošiančio gen. Eisenhewerio. Kasdienybę tesudrumstė smulkmena: karo belaisviai į karo belaisvę paėmė (ir jau spėjo paleisti) amerikiečių Brig. gen. Francis Dodd.

Viskas įvyko Koje saloje, apie 70 km į pietų vakarus nuo Pusano, Japonijos link. Prieš maždaug metus laiko į ten Jungtinių Tautų karinės pajėgos pradėjo siųsti šiaurės korejiečius ir kiniečius karo belaisvius, kurių ligi šiol jau spėjo prisirinkti virš 175.000. Jie daugumoje gyvena palapinėse ir barakuose, vidutiniškai, kiekvienas jų miega po viena vilnone antklode, amerikiečiai juos aprūpina po 2800 kalorijų maisto kasdieną ir, kiek sąlygos leidžia, tiekia, palyginus, padorią sanitarinę ir medicinos priežiūrą. Vienas amerikiečių karininkas prieš keletą savaičių spaudos atstovams pareiškė: "Žinoma, vakariečius karo belaisvius mes tokiose sąlygose laikyti negalėtume, tačiau šitie žmonės geresnio standarto nėra matę..." Nežiūrint to, belaisviai Koje stovykloje kelia nuolatinės riaušės, kartais kruvinas (paskutinių 3 mėnesių bėgyje jų buvo bent 4), rodo demonstratyvų nepasitenkinimą, o stovyklos rajone, į kurį amerikiečiai tedišta įžengti gerai ginkluotuose būriuose, siaučia nuolatinis chaosas ir teroras. Metų bėgyje stovyklos komendanto postą pakeitė bent 11 amerikiečių karininkų, tačiau nė vienam nepasisekė įvesti bent pakenčiamą tvarką. Pati amerikiečių spauda Koje pradeda vadinti "didžiausiu ame-

rikiečių pralaimėjimu Korejoje".

Visa belaisvių stovykla yra susiskirsčiusi klikomis, grupėmis ir partijomis, tarp kurių vyksta nuolatinės kruvinos riaušės. Stipresnieji ir įtakingesnieji belaisviai pasidarė "hanchos" (japoniškas atatikmuo europietišku kacetų "kapo"), kuriems dažnai patarnauja 16-17 metų belaisviai "denščikai", dažnas jų ant nugaros nešiojasi užrašą "Aš esu mergaitė"...

66 ir 67 blokuose gyvena grupė fanatiškų ir įžuliu šiaurės Korėjos karininkų, kurie teroro ir kitomis priemonėmis bando dominuoti stovyklą ir palaikyti komunistinę dvasią.

Kadangi amerikiečių administracijoje tik vienas kapitonas tekalbėjo kinietiška, UN vadovybė pasikvietė grupę Čiangkaišeko nacionalistinių kiniečių perauklėjimo ir vertėjų pareigoms. Tačiau šitų kiniečių metodai belaisvių tarpe tesukėlė dar didesnę nepasitenkinimą. Jie Čiangkaišeko pralaimėjimus teiškinio netiesioginiu Sovietų įsikišimu, demokratijos gerumą "įrodinėjo" rodydami New Yorko dangoraižių ir liuksusinių automobilių paveikslukus...

Tokiam chaoso esančioje stovykloje paskutiniai incidentai padėtį žinanties nepadarė staigmenos.

Incidentas įvyko perieitą savaitę, kai stovyklos komendantas brig. gen. Dodd su plk. lt. W. R. Raven stovėjo prie 76 bloko vartų. Staiga grupė belaisvių puolė prie abiejų karininkų ir pradėjo tempti juos stovyklos vidun. Plk. lt. Raven suspėjo pasigriebti lazda ir jos pagalba išsimušė lauk. Tačiau brig. gen. Dodd buvo bematant įtemptas vidun. Belaisviai tada paskelbė generolą laiką kaipo įkaitą ir pareiškė savo reikalavimus. UN karo vadovybė visų reikalavimų viešai nepaskelbė. Jie daugumoje yra administratyvinio pobūdžio ir tarp kitko reikalavo geresnės mediciniškos pagalbos, telefono įvedimo stovyklos rajone, rašomojo popieriaus parūpinimo ir pan. Naujai paskirtas stovyklos komendantas brig. gen. Colson jau ruošėsi jėga generolą išlaisvinti, kai po poros dienų belaisviai jį paleido.

Incidentas, atrodo, duos komunistams puikios medžiagos propagandai, o taikos derybos jų, greičiausiai bus padarytos dar didesniu farsu. Taigi, Korejoje įvyko šis tas naujo.

DAUGIAU DP Į AUSTRALIJĄ?

Iš Londono pranešama, kad Jungtinių Tautų Aukštasis Komisaras Pabėgėlių Reikalams išsiųs į Australiją savo įgaliotinį. Įgaliotinio svarbiausias uždavinys, atrodo, bus apeliuoti į Australijos vyriausybę įsileisti didesnę benamių pabėgėlių skaičių. Pastaruoju metu Australijos vyriausybė esanti labai rezervuota DP imigracijos atžvilgiu. —n—

Vokietijoje arteja krize

Nepavykus susitarti su rusais dėl Vokietijos suvienijimo ir laisvų rinkimų pravedimo visoje Vokietijoje UNo komisijos priežiūroje, Vakarų alijantai ruošiasi netrukus pasirašyti su Vakarų Vokietijos vyriausybe taikos sutartį ir baigti okupaciją. Tačiau sovietams, kurie iš Vokietijos (kaip ir kitų jų okupuotų kraštų) trauktis visai nemano, toks vakariečių žygis būtų didelis politinis smūgis. Jie nusprendė todėl daryti visas galimas kliūtis, kad taikos sutartis su Vakarų Vokietija nebūtų pasirašyta. Puikus arkliukas yra vadinamasis "koridorius" per Sovietų zoną, kuriuo vakariečiai susisiektų su Berlynu.

Sovietai pradėjo daryti kliūtis vakariečių susisiekimui. Pirmoji anti — prancūzų keleivinio lėktuvo apšaudymas. Toliau — vakariečių sargybų nuėmimas pagal plentą, vedantį iš Vakarų Vokietijos į Berlyną. Rytų Vokietijos m. p. pirm. pavaduotojas Walter Ulbricht atvirai pareiškė: "Vakarų sąjungininkai turi skaičiuoti su tuo, kad jų lėktuvai bus apšaudomi, jeigu jie bandys daryti karinės reikšmės žvalgymą rusų zonoje." Tas pats Ulbricht visai neslepia ir savo siekimų tikslo: esą, visi tie vakarų vokiečiai, kurie pasirašys, remis ar balsuos už taikos sutarties pasirašymą ir sąjungą su vakariečiais neišvengs "liaudies" teismo...

Vakarų sostinėse manoma, kad rusai pradeda naują "šaltojo karo" fazę. Kiek toli ji nueis priklausys nuo realių jėgų santykio. Matyt, kumščiai sustiprinti JAV-bės permetė dar vieną oro diviziją į Angliją, tuo būdu sustiprindama savo oro jėgas Britanijoje iki 12 junginių.

URANIUS — AUSTRALIJOJOS VILTIS

Nafta padarė Ameriką tuo, kuo ji yra, gi daugelis visiškai kompetentingų sluoksnių tvirtina, kad uranijus išskels Australiją į pirmąjį pasaulio pramoninius pasaulio kraštus. Pastarųjų keletos metų, ypač gi šių metų bėgyje radioaktyvių elementų Pietų Australijoje bei Šiaurinėje Teritorijoje gausūs atradimai Australiją iškelia į uranijum turtingiausius kraštus pasaulyje! Federalinė ir Pietų Australijos vyriausybės ruošiasi intensyviai šio uranijaus eksploatavimui, o mažesnės apimties kasyklos jau dirba.

Prof. Oliphant, pasaulinio garso australų atominis mokslininkas, tvirtina, kad Australija penkių iki dešimties metų bėgyje galinti turėti pirmą atominę jėgainę pramonės reikalams. Tokių perspektyvų švietimo visuomenėje bei kai kuriuose Canberros sluoksniuose jaučiamas nepasitenkinimas federalinės vyriausybės neseniai padarytu nutarimu eksportuoti žymius uranijaus kiekius į Ameriką. Opozicija tvirtina, kad tai esąs desperatiškas žingsnis gelbėti Australijos dolerių balansui.

Artimiausiomis dienomis šiuo klausimu laukiama aršių debatų Canberroje. —n—

GORDIJAUS MAZGAS TRIESTE

Vokietijai kapitulavus, dalis Italijos, vadinama Venecijos Giulija, buvo okupuota viena dalis amerikiečių-anglų-italų pajėgų, o antra — jugoslavų. Italų ir jugoslavų tikslas buvo Trieste uostas. Kadangi ir vieni ir kiti jo reikalavo, buvo kilęs sumanymas Trieste paskelbti laisvu uostu, prijungiant prie jo atitinkamą teritorijos dalį ir valdymą pavesti Jungtinių Tautų paskirtam gubernatoriui. Iki galutinio sutvarkymo Trieste zona buvo padalyta į A ir B zonas, kurių pirmąją, į kurią įeina ir Trieste uostas, paėmė valdyti amerikiečiai ir angliai, o antrąją — jugoslava. Kiekvienoje zonoje buvo sutarta laikyti 5000 žmonių įgulas.

Susitarus dėl laisvosios zonos buvo imta svarstyti galutinio administravimo klausimas ir čia nebuvo rasta su rusais susitarimo dėl ... gubernatoriaus asmens. Trieste paliko iki galutinio sutvarkymo karo vadovybės administravime.

Kaip tik tuo laiku vyko "šaltasis karas" ir Alijantų simpatijos kryo į Italiją. 1948 m. vasario mėnesį, prieš pat Italijos rinkimus, alijantai, norėdami sustiprinti Gaspario poziciją, deklaravo, kad nepavykus dėl Trieste gubernatoriaus susitarimo, teisingiausia Trieste būtų perduoti Italijai. Šita deklaracija de Gaspariui buvo didelė parama prieš komunistus, kurie Trieste klausimu bandė sukelti tautos nepasitenkinimą, kad sužvejotų balsų. Tuo laiku atrodė, kad gerai padaryta, nes Italija patraukta į vakariečių pusę.

Keturiais mėnesiais praslinkus po tos deklaracijos Jugoslavija staiga nutraukia santykius su Rusija ir pradeda gerintis vakarams. Tas Trieste problemą perkėlė į kitą plotmę. Įvykdytas pažadų Italijai smarkiai užgautų Jugoslavija, o vakariečiai žūt-būt norėjo turėti Jugoslaviją savo sąjungininkų tarpe. Nežino-

dami kaip išbristi iš tos balos sąjungininkai pradėjo kalbinti italus ir jugoslavus kaip nors savitarpyje išspręsti šitą klausimą, nors niekas neturėjo supratimo, kaip tai būtų galima įvykdyti.

Italija Trieste klausimu turi tris rūpesčius. Didžiausias jų, kad vakariečiai atsiima savo "pažadėjimą" grąžinti teritoriją Italijai. Tikrumoje tokio pažadėjimo nebuvo: buvo tik pasiūlymas, kad Trieste teritorija būtų grąžinta Italijai. Šitas klausimas buvo iškeltas Saugumo Taryboje, tačiau jį rusai vetavo. Patiems gi italams visai nesvarbu, ar tai buvo pažadėjimas ar pasiūlymas; jiems svarbu turėti savo teritoriją ir uostą, kuris yra laivų statybos ir žuvininkystės centras ir per kurį 1938 m. buvo importuota 2.150.861 ton., eksportuota 867.768 tonos ir per tuos metus į uostą įplaukė laivų 5.958.058 netto reg. tonų.

Antras italų rūpestis — kad jie yra išjungti iš valdymo zonoje A. Šitas klausimas, manoma, bus greitai aptartas alijantų tarpe.

Trečia — Jugoslavų valdžios žiaurus valdymas zonoje B, kur yra apie 73.000 gyventojų. Zonoje B jugoslava tvarkosi kaip savoje Jugoslavijoje, naudodami visus komunistinio režimo žiaurumus ir taikydami represijas aktyvesniems italams ir katalikų Bažnyčiai.

Maršalas Tito sudaręs planą palikti zonoje B kaip savame krašte laikydamas ją Jugoslavijos dalimi ir jokios alijantų pastangos jo nusišalymo negali pakeisti. Maža to, jis griežtai protestuoja, jeigu alijantai bandytų perduoti Italijai zoną A.

Kyla klausimas, kodėl gi neparduoti zonos A italams, paliekant zonoje B jugoslavus? Visai galima, kad laikui bėgant bus bandoma taip padaryti. Tačiau toks sprendimas būtų nei logiškas nei teisingas ir vi-

sam laikui paliktų pavojingą tašką, daug pavojingesnį, negu buvęs Dančigo koridorius. Suleidus italus su jugoslavais, kurie vieni kitų nekenčia, kiekvienu momentu galėtų kilti aštrus konfliktas. Dabar tą pavojų šalina nors ir nedidelė 5000 anglų-amerikiečių įgula. Net jei daleisti, kad italai išorėje ir susilaukėtų nuo išsišokimų, tai zonos B gyventojai visokiais būdais stengsis nusikratyti svetimą jungą. Ir tai bus amžinai įtempta styga tarp Bielgrado ir Rymo.

Triestas yra vienintelis punktas, dėl kurio sutaria visos Italijos partijos. Komunistai, Naujieji Fašistai ir centro partijos turi vieną tikslą — prijungti Trieste teritoriją prie Italijos. Ministeris pirmininkas de Gaspari gerai žino, kad jeigu jam nepavyks išspręsti Trieste klausimo Italijai teigiama prasme, jo valdžiai bus sunku išsilaikyti.

Pagaliau ir okupuotos teritorijos gyventojai didelėje daugumoje yra prieš teritorijos atskyrimą nuo užnugario tiesiog ekonomiais sumetimais. Jie teisingai skaičiuoja, kad atskyrus uostą nuo jo kūno — Italijos atskirtos teritorijos ekonominė padėtis žymiai pasunkės. Teisybė — nedidelis skaičius laisvosios teritorijos šalininkų, bet tai tik svajonė.

Pastaruoju laiku zonoje A jau buvo demonstracijų už prijungimą jos prie Italijos; zonoje B, kaip ir kiekvienam totalitarinio režimo krašte, jokių demonstracijų būti negali.

Maršalas Tito neseniai pareiškė, kad jis okupuotąją teritoriją laiko Jugoslavijos dalimi ir greičiau pasirinktų karą negu atsisakys užgrobtos teritorijos.

Štai tarp šimtų "kompromisų" sukurtų problemų dar vienas Gordijaus mazgas. Kas jį perkirs, kuo ir kada?

V. Mykolaiciui — Putinui

(Pasirodžius naujai "Altorių Šešėly" laidai tremty)

— Atėjau čia vienišas ir liūdnas. O išeisiu laimės kupina širdim — Ir nevensiu pokylių klastingo [džiaugsmo, Nes nuo šiol tu būsi su manim.

Išsivadavimas, psl. 504.

Kai budėdavai šaltoj koplyčioj vie[na]s,

Pasiryžęs eiti kunigo keliu, Tavo bandymų jaunystės trapios [dienos

Troško šio pasaulio džiaugsmo spin[dulę.

Nepalūžęs pagundų saldžiam pavoj[ui],

Prie altoriaus nuėjai baugia širdim. Katedroj matyta Nepažįstamoji Amžinai tau pasiliko paslaptim.

"Mea culpa" — kaip Maironis — į [krūtinę

Nusižeminęs ne kartą tu mušėis. Bet išsivadavimui sau kelią skynei Spinduliuodamas ne ašarų lašais.

Drąsūs tavo žodžiai išdidžiai, maiš[tingai]

Veržėsi į saulę iš slogios būties. Pesimizmo himnai gimė ir sustingo, Tepalikę aidą tavo praeities.

Ant Aukštakalnio žydėjo kačpėdė[lių]...

Bet ar kapą Liucės papuošei jomis? Ar tave dar tebelanko jos šešėlis Nerimo ir blaškymosi naktimis?...

Juk likai ten vienišas, Pavasarėli. Palikai susopusia, liūdna širdim. Ir neliko ten altorių nė šešėlio - - - Klaiškama tik ten paliko su tavim.

Yallourn, 1952.IV.20.

TYRINĖJAMA SPEKULIACIJA SPIRITAIŠ

Jau keli mėnesiai kaip N. S. W. vyriausybės paskirtas Karališkasis Komisaras (Mr. Maxwell) tyrinėja įvairius spiritinių gėrimų gaminimo, prekybos ir paskirstymo aspektus. Dėl archaiškų ir nerealių šiuo klausimu įstatymų vyko intensyvi nelegali spekuliacija spiritiniais gėrimais, kuri tyrinėjimų metu iškilo viešumon. Nors galutinai tyrinėjimų rezultatai ir nebus paruošti dar kelerą mėnesių, tačiau kai kurių žygių bus gremiamasi artimiausioje ateityje. Ypač Mokesčių Departamentas žada traukti atsakomybėn eilę spekulentių, kurie spekuliacijų pelną nu slėpė nuo mokesčių inspektorių. —n

DIDESNĖ IMIGRACIJOS KVO-TA Į AMERIKĄ?

Iš New Yorko pranešama, kad JAV Kongrese laukiama griežtesnio susikirtimo dėl imigracijos įstatymų. Senatorius McCarran turi paruošęs įstatymo projektą, pagal kurį būtų sumažinamos imigrantų kvotos. Tuo tarpu senatorius Lehman turi kitą įstatymo projektą, kuriuo kai kurių tautų kvotos būtų padidinamos.

Pagrindinė senatoriaus Lehman projekto mintis yra, kad 1924-aisiais metais įvestoji kvotų sistema esanti pasenusi ir nereali. Pavyzdžiui, britų metinė imigracijos kvota esanti 65.000, tačiau nuo 1924 metų per metus į Ameriką niekados neemigruodavo daugiau kaip 8.000 britų. Tuó būdu didesnė britų kvotos dalis nu-eina niekais, kai tou tarpu dešimtys tūkstančių graikų, italų, lenkų, lietuvių ir kitų, kurių kvotos yra daug menkesnės, į Ameriką patekti negali. —n

* Britų savivaldybių rinkimuose darbiečiai laimėjo kontrolę 19-likoje savivaldybių daugiau, nei prieš rinkimus.

KATALIKAI PARAPIJOJE

Pavartę nepriklausomos Lietuvos statistikos duomenis pamatysime, kad 87% Lietuvos gyventojų buvo katalikai. Tremtyje lietuvių katalikų yra didesnis nuosimtis — apie 96%. Vadinasi, iš esamų 9.000 lietuvių Australijoje nekatalikų yra apie 400, nepraktikuojančių katalikų skaičiuje 1.600, nepilnamečių 2.000 ir gausime pilnamečių praktikuojančių katalikų apie 5.000. Šitoks žmonių skaičius, organizacijos sucentruotumas, gali daug ką nuveikti. O tačiau katalikų veikimas yra silpnas. Teisybė, sekmdieniais susirenkama į bažnyčias, išklauseros mišios, pagiedama viena kita giesmelė ir viskas. Dar vienur-kitur paruošiamas vienas kitas minėjimas, bet tai yra tik lašas jūroje to, ką būtų galima padaryti. O mums svarbu ne tik pasimelsti ir dabar atgiedoti vieną-kitą giesmelę, bet dėti visas pastangas kaip galima ilgiau išsivijoje išlaikyti savo lietuviškas katalikiškas tradicijas bei lietuviškas giesmes. Kadangi mes esame pusiau įjungti į australų parapijas, tai mūsų parapijiniai rūpesčiai apsiriboja bažnytine rinkliava, o visus kitus vargus neša mūsų šeimnininkai. Jeigu mes atvykę į Australiją iš pat pirmų dienų būtume turėję kurti savas parapijas ir jas pilnai išlaikyti, katalikiškos bendruomenės susiorganizavimo klausimas būtų iškilęs pirmomis dienomis tačiau dabar, būdami privilegijuotoje padėtyje, organizavimo reikale buvome labai pasyvūs. O juk mes turime daug specifinių uždavinių, jei norime išlaikyti lietuviškumą priaugančioje kartoje. Juk niekas neužginčys, kad katalikybė buvo didžiausias veiksnys kovoje su lietuvių rusinimu ir kad tik lietuviškos parapijos išlaikė lietuviybę per tris-keturias kartas JAV-bėse.

Aukščiau minėtos priežastys reikalauja, kad mes aktyviau imtume kurti katalikiškos bendruomenės draugijos skyrius, kur tik susidaro pakankamas lietuvių katalikų būrelis. Kadangi katalikybė yra ne politinė draugija, čia gali tilpti visos partijos ir pažiūros, neprieštaraujančios katalikybės dėsniams. Yra būtina, kad prie katalikiško veikimo prisidėtų daugiau intelektualų, nuo ko draugijos pasidarys daug pajėgesnės. Iki šiam laikui lietuvių katalikiško veikimo varikliai buvo lietuvių kunigai, tačiau jų Australijoje yra tik 7, bet jie prie Australijos miestų didumo ir teritorijos platumo spėja atlikti tik būtiniausius reikalus. Ir taip dar stebuklas, kad jie iki šiam laikui nors ir po truputį bet visur spėja. Tačiau negalima versti visiems priklausomą našą ant vienu kunigų, o, be to, įsitraukus į organizuotą darbą didesniai skaičiai, patį darbą bus produktyvesnis ir atsir- ras naujų lietuvių išlaikyti idėjų.

Dabar, kada jau Australijoje kiek apsiptatom ir apsitvarkėm, yra kaip tik laikas įsijungti katalikams į lietuviškos parapijos darbą.

C. Petrikas

MOKYKLA — LIETUVYBĖS TVIRTOVĖ

Pirkdami MOTINOS MOKYKLOS ženklelius — ją stiprinsite! Ženkleliai yra po 5, 10 ir 50 pensų. Gaunami AL Leidykloje.

Visada pasiruošę sąžiningai patarnauti TAXI — SUNKVEŽIMIAI (Taxi-trucks) Kviesti tel. FA 1805 (visą parą)

"BRITANIJOS LIETUVIS" NUOSAVOJE SPAUSTUVĖJE

Pradedant šių metų dvyliktoju numeriu "Britanijos Lietuvis" jau spausdinamas nuosavoje spaustuvėje.

BL Leidėjas — D. Brit. Lietuvių S-gos Centro Valdyba spaustuvę įsigijo tuo pačiu keliu kaip ir mes — su skaitytojų talka. Ir reikia pripažinti, kad lietuviai Britanijoje pasirodė ne blogesni patriotai už mus. Garbė jiems! Šie pavyzdžiai rodo, kokius, palyginamai, didelius darbus galime atlikti, jeigu bendram tikslui suremiame pečius. Lietuvis iš prigimties yra talkos žmogus ir visuomet pagelbės ten, kur bus įsitikinta, kad pagalba reikalinga ir prasminga.

"Britanijos Lietuvis" prieš pusmetį buvo atsideręs kritiškoje būklėje — net £900 deficitas slėgė leidėją. Tai įvyko dėl sumažėjusio prenumeratorių skaičiaus emigruojant lietuviams į Kanadą bei kitus kraštus. DBLS Centro Valdybos pirmininkas M. Bajorinas ne juokais ėmėsi padėti gelbėti. Jo radikalių ir energingų pastangų išdava — nuosava spaustuvė, didžiausia laikraščio ramstis.

"Britanijos Lietuviai" linkime! ir toliau eiti tuo keliu, kuris tiesiausiai veda į Lietuvą.

PATAISYMAS

AL Nr. 9(95) gegužės 5 dienos korespondencijoje apie Adelaidės lietuvių studentų susirinkimą įsidro-vė netikslumas. Pasakyta, kad tai buvo steigiamasis susirinkimas, gi iš tikrųjų tai buvo eilinis susirinkimas, nes studentų skyrius Adelaidėje jau įsteigtas anksčiau. Paliestu-sius asmenis atsiprašome už klaidą.

AL Redakcija

Australijos Liet. Bendruomenėje

SYDNEY

Š. m. gegužės 1 d. Canberroje staiga mirus Prancūzijos ambasadoriui Australijoje Gabriel Padovani, ALB Krašto Valdyba ir Lietuvių Dailės Grupė "Aitvaras" pasiuntė užuojautas. Gegužės 6 d. mirusiojo palaikai buvo atskraidinti į Sydnėjų ir pašarvoti St. Marys Katedros kriptoje. Pagerbdami didelį Lietuvos draugą Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos pirmininkas ir Vyriausias Aitvaras prie karsto padėjo papuoštus tautinėmis spalvomis vainikus su atitinkamais įrašais.

Karstas apdengtas Prancūzijos vėliava, skendėjo gėlėse. Be kitų matėsi ir Canberros lietuvių trispalvė perrištas vainikas.

Palaikai kriptoje pasiliks kol bus lėktuvu išvežti Prancūzijos.

MOTINOS DIENOS PAMINĖJIMAS ADELAIDĖJE

Gegužės 4 dieną paminėta Motinos Diena. Minėjimą paruošė veikianti prie ALB Apylinkės Valdybos Moterų Sekcija.

Minėjimas pradėtas pamaldomis šv. Juozapo bažnyčioje. Kun. Dr. P. Jatulis pasakė tai dienai tinkamą gražų pamokslą.

Toliau minėjimas buvo tęsiamas 14 val. šv. Ksavero salėje. Minėjimą pradėjo Moterų Sekcijos pirmininkė p. E. Reisonienė, pažymėjusi minėmo prasmę. Į garbės prezidiumą pakviestos Marija Radziulienė 78 m., Aleksandra Marcinkevičienė 75 m., Bronė Stasiškienė 67 m. ir jaunųjų motinų atstovė Lilia Radzevičienė.

Turingą ir jausmingą paskaitą laikė Pr. Puzdešris. Po jo smuikininkas Pr. Matiukas pasmuikavo

Simkaus "Kur bakužė samanota" ir Paradise "Sicilianą".

Pulgio Andriušio apysakaitę "Galindienės paskutiniai žodžiai" skaitė p. Skidzevičius (spausdiname atskirai).

Ilgai aplošdimentai palydėjo p. A. Gučiuvienę, padainavusią R. Strauso "Lopšinę", Čaikovskio "Vaikų dainelę" ir C. Loewe "Pirmąjį dantuką".

Antroje minėjimo dalyje vaikai padeklamavo eilėraščių ir įteikė mamytėms gėlių. Minėjimas užbaigtas gyvuoju paveikslu ir Tautos Himnu.

Po to vašingos lietuvių moterys, minėjimo rengėjos, pakvietė visus minėjimo dalyvius arbatėlės, o jaunimas pradėjo pasilinksminimą, užsitęsusių iki vėlaus vakaro.

Rengėjų garbei tenka paminėti, kad minėjimas buvo paruoštas puikiai. Programa gyva, įdomi, išpildyta meistriškai.

Minėjime dalyvavo per 150 asmenų. Dalyvis

LAUREATO PULGIO ANDRIUŠIO PAGERBIMO POBŪVIS

Gegužės 10 d. Adelaidės geležinkelio stotyje įvyko Pulgio Andriušio pagerbimo pobūvis, kurį suruošė Lietuvos Atgimimo Sąjūdis.

Į pobūvį apsilankė organizacijų ir grupių atstovai ir gražus būrelis lietuvių.

LAS pirmininkas J. Kalvaitis ta proga įteikė laureatui dovanėlę-knygą "Iliustruota Lietuva".

Laureatą sveikino: Liet. Kultūros Fondo pirmininkas p. A. Rūkštelė, lietuvių teisininkų vardu V. Rinkevičius, Liet. kariu "Ramovės" pirmininkas maj. Levickas, teatro mėgėjų vardu rež. J. Gučius, moterų sekcijos vardu p. P. Kalvaitienė, tautinių šokių grupės vadovas p. Skidzevičius, liet. studentų s-gos pirmininkas p. S. Čibiras, menininkų vardu dailininkas p. A. Marčiulionis ir muzikų vardu p. J. Zdanavičius. Raštu laureatą pasveikino p. V. Šimkus. Laureatui sudainuotas "Ilgiausių metų" ir kalbėtojų buvo palinkėta sukurti daugiau lietuviš-

kos literatūros kaip teatrui, vaikams ir pan.

Laureatas P. Andriušis padėkojo visiems už sveikinimus, perskaitydamas tam reikalui parašytą dalykėlį.

Laikė pobūvio mūsų teatro mėgėjai-artistai p. p. Skidzevičius ir Gutis savo padeklamuotu humoristišku eilėraščiu nuteikė visus dalyvius gerai nuotaikai.

Lietuviškai padainavus ir pasiūkus 11 val. pobūvis užsibaigė. (k)

SUDARYTAS LAS AUSTRALIJOS VIETININKIJOS KOMITETAS

LAS skyrių veiklai plėsti ir Australijos LAS Vietininkijai įkurti sudarytas LAS Australijos Vietininkijos Organizacinis Komitetas. Komiteto Pirmininkas B. Dauskas, Vicepirmininkas J. Grudzinskas, Sekretorius S. Grina, Izdininkas J. Reizgys, Kultūros Vadovas J. Žukauskas ir nariai P. Lukošius, V. Raginis, A. Šerelis, V. Rimas ir J. Norėika. Šis Komitetas artimiausiu laiku pasirūpins rinkimų būdu sudaryti nuolatinę Australijos LAS Vietininkijos Valdybą. (g)

SENI IR NAUJI
MOTOCIKLAI

LENGVIAUSIOS
IŠSIMOKĖJIMO
SALYGOS ADELAIDĖJE.

Lietuviams rodomas malonus dėmesys. Mes nemokamai Jums sutvarkysime registracijos ir kitus formalumus.

Auto Resales
91 Gouger St., Adelaide, SA

Baleto Vakaras

įvyksta š. m. gegužės 24 d. Tivoli teatre (prieš turgų), Grote Street, Adelaidėje.

Du seansai: vienas 14 val., antras 20 val.

PROGRAMOJE: Fairy doll; Romantiškos melodijos, išpildys

AGNESOS BABIČEVOS

baleto mokyklos mokiniai.

BILETAI: dienos seansui 3, 4 ir 6 šil. (vaikams pusė kainos); vakare 4, 6 ir 8 šil.

Iš anksto bilietai parduodami Cawthorne — muzikos reikmenų krautuvėje, Rundle St.

Pelnas skiriamas nenormalių vaikų sušelpimui.

KVIEČIAME VISUS ATSLANKYTI!

GALINDIENĖS PASKUTINIAI ŽODŽIAI

PULGIS ANDRIUŠIS

Galindienei nepavyko. Karo triukšmui išsidūkus Joną vidurnaktį pačiuose pavasario paleidimuose vokiečiai išsivarė į Sungardus, grįžo po kelių dienų sukritęs, karščiuodamas, o vieną kartą jau atgulęs lovon, tepabudo danguje, jei Dievas jį tenai priėmė už visus vargus ir nepriteklus šioj ašarų pakalnėj partitus.

Likusi našlauti su mažais vaikais pačiuose ligų ir bado metuose Galindienė maišė bulves į duoną, pavasariom rinko rūgštelių lapelius raškė dar tik užsimezgasias rugių varpas užplakti virintame vandeny ir laukė, kol suaugęs vaikai.

Ir dabar, kai jau kaimas prieš porą metų išsidraskė viensėdžiais, kai ant gražaus kalnelio išdygo jauki sodyba, pro naujos pirkios plačius langus, apstatytus gėlių vazonais, nevaržomais srautais pylėsi pavasario saulė, o iš skardžiaus alksnynėlių be poilsio liejosi minkštas lakštingalų ūkas, Galindienė gulėjo lovoje, laukdama mirties. Du sūnūs, išėję į sviatą, lengvais miesto pinigais išstatė šitas grožybes ant kalnelio, netoli beržyno.

Galindienė šį pavasarį dar sukaišė kopūstus naujai supiltose ežiose, sueiliojo batviniui rasodą, nors jau pusiaujo sulenkė negalėdama, tarp lysvėse sėdėte sėdėjo, vis besiskųsdama krūtine.

— Vaikeliai, neturiu kuo kvėpuot, laistykit kopūstus patys... sakė ji sūnūms, pasilikusiems artojų vargą vargti šiuose bergždžiuose kal-

nuose.

— Kai mane kasite po žeme, tai, žiūrėkit tik jau netoli tėvo... trumpais protarpiais atgaudama kvapą, šnekėjo motina tiems dviems tyliams vaikams, kurie kaboriuodavo rytmečiais aplink pečių, krentant iš rankų šakėms, gailiai cypiant šlapjoms alksnių malkoms.

Tyli abu pusberniai, ar gi jie atsimena, kur jų tėvas pakastas? Jie net savo tėvo neprisimena, kuris tuomet, sumišimuose, buvo tifo papjautas. Tų, vėjo nušukuotų, kalnų žmonės net ir suaugę per keletą metų pamėsdavo savo tėvų kapų pėdsakus, nes miestelis buvo toli, o kapinės — dar už poros kilometrų nuo bažnyčios. Nugiedojo tėvą — motiną, reitai kada nuklysdavo į mirusiųjų kalną, o tuo tarpu aršketkrūmiai ir kiekiai užkepėdavo smėlio kupstelius, lietus ir sniegas sulygindavo juos su žemėmis. Galindžiukai tylėjo.

Išsidūkus šaltiems balandžio vėjams, — atsimenate juk — kaip vieną dieną staigiu šuoliu užklupdavo gegužis, iš nakties paleisdamas visas linges. Net kojų išmindžiotam diendaržio take kalasi žali daigai, net akmuo padirvėję ir tas sužaluoja visom savo samanom.

— Dar vieną kartą pažiūrėt į pavasarį... — dūsauja Galindienė, išgyvenusi virš šešiosdešimt metų tokių pavasarių. — Kaip šiomet užaugs kopūstai, kaip derės rugiai...

Tik ką po vestuvių Jonas užėmė ant pusės Raistinio valaką, Dieve, koki plotai, kokios pajaurės, piktaraiščiai.

Galindienei subraška sąnariais reumatas, sukdamas į mazgus gyslas.

Įsimetę į vežėtelės arklą, ekėčias ir vaikus, be dienos darda Galindžiai, gąsdindami laumes iš paraiščių rūko debesų, šalto, gaizaus rūko.

Galindienei šalta lovoje, nors už langų visais trimitais pučia pavasaris, verpstimis grežiasi į dangų vieversiai.

Linguoja marios rugių, pjautuvus pjaunasi į delno mėsas, atsitiesus tamsu akyse, pritemusi rugiapjūtės saulė, aplink jos rutulį laksto juoduliai, o pusiauji raižo, kaip Sopulingos Motinos širdį kalavijai.

Ir nieko neprigyveno Galindžiai. Jinai — tik reumatą ir pikta dusulį, o jisai — taip pat nebūtų miręs prie vokiečių, jei ne tas nusidirbimas. Karo badmečiai, tifas dar kiekiau prie Galindienės kaulų priėjo ligas, o krūtinė grojo visomis dūdomis, kol jai galutinai atėmė kvapą, nei pelynomis nei močiaklapiais nebesugrąžinama.

Va, Tartilo kumeliokas, pasipardęs rūksta avinikiškio pakalnėn. Ana kur. Darymo purienose prie Narčiaus karvės šono plakasi šiūmetiš teliokas, neša snape žagarus Pelūryčio gandras sau į gūžtą — Dieve tu mano.

Galindienė nususka nuo lango, užlieto saulės, pavasario ir plaukiančių beržų.

Laiško kviečiamas, iš tarnybų atvažiavo sūnus, apsidairė karštom papadēm, girdi, jau reikia man vėl į darbą, negalima iš tenai išspraišyti

ilgam, ne prie žemės, kur gali atidėti artuves savaitei ar kita. Ir dar moteris laukia su mažu vaiku, truputį sirguliuoja, išpylė spuogais, reikės vežt pas daktarus, vis pilk pinigų, o jų daug nepasikabinsi tenai, sunki tarnyba...

— Ajai, tu vaikeliai, išvirk jam liepos brazdų, klok karštus kompresus, tuoj nuims... — šneka karkdama Galndienė, kai sūnus, palikęs pinigų broliams "jeigu kokioje prisireiks", manydamas apie karštą ir pakasynas, kraustėsi vėl kelionėn, įsitikinęs, jog motinai ir "ši syki prais".

Atskubėjo ir antras sūnus iš miestų. Gražiai išspūstęs, apsidairė, ir, pamatęs, kad motina tik dusuliu skundžiasi, ėmė pasakoti apie neatidėliojamus darbus, gali tenai, mieste, atvėsti reikalai, jeigu pats nelipi ant kulnų.

— Tik tu jau, vaikeliai, nenusidirbk, gerai pamiegok, bala nematai tų darbų, — šnekuodama glostė miesčioniui galvą Galindienė.

Miesčionis davė broliams pinigų, įsakęs mušti telegramą, jei kas atsitiks, ir kitą rytą, gražiai susišukavęs, išdardėjo į tuos savo miestus.

"Ši syki" nepraejo. Kaustant arklius vasarajui, Galindienei užspaudė akis po pikto dusulio antpuolio. Sūnūs artojai, nežinodami ką daryti, prisišaukė dėdienę su grabnyčia, ėmė pakalnėmis rinktis kaimynai.

— Vaikeliai, paguldę mane prie tėvo... — užsikirdama šnekėjo Galindienė verkiantiems sūnūms... važiuokite turgun, nusipirkit paršiuką; bus darbymetei, papjausytis batviniapių, pažoliausit...

Ir mirė.

1952 m. Gegužės mėn. 4 d.

ADELAIDE

Lietuvių Kultūros Savaitė

ATSISAUKIMAS Į LIETUVIŠKĄ BENDRUOMENĖ.

1952 metų balandžio mėnesio 20 dienos L. K. F. Australijos Valdybos nutarimu organizuojama lietuvių visuomenei kultūros savaitė. Ši savaitė yra rengiama tikslu pagyvinoti lietuvių kultūrinį veikimą ir paskatinti jų tautinį budrumą.

Kultūros savaitės proga laukiame lietuvių bendruomenių organizuoto pasirodymo suruošiant šiais metais laikotarpį birželio, liepos ir rugpjūčio mėnesių bent po vieną lietuvišką kultūros vakarą. Pagal turimas vietoje kultūrinės pajėgas vakaro programai patariama paimti: 1) trumpą paskaitą iš lietuvių kultūros srities; 2) muzikaliai-menišką dalyką (vaidinimai, choras, solistai, deklamacijos, tautiniai šokiai, išraiškos šokiai ir pan.); 3) vakaro užbaigai — bendri šokiai visiems, loterijos ir t. t. Kur vietoje neužtenka savų pajėgų programai įvykinti patariame kviešti iš kitų bendruomenių dainos ir choro ansamblius, tautinių šokių grupes, prelegentus, solistus. Pravartu būtų, kur sąlygos leidžia, kviešti p. Gučiaus vadovaujamą Teatro Studiją iš Adelaidės, S. A., o taip pat Melbourne p. Kardeliukienės Teatro Studiją ir p. Nasvytytės-Gabriolavičienės Išraiškos šokių grupę, taip pat prašyti prisidėti mūsų smuikininkus p. Matiuką (Adelaide), p. Gabriolavičių (Melbourne p. Valių (Melbourne, klarnetas), Sydney teatro grupę, šokių ansamblį ir chorą bei kitas menines pajėgas. Į vakarų programas įtrauktina mokyklinis ir pomokyklinis jaunimas

su savais meniškais pasirodymais (dainos, deklamacijos, šokiai, gyvieji paveikslai ir t. t.).

Prašome krikščioniškųjų bažnyčių lietuvių kunigus ir kapelionus prisidėti prie kultūros savaitės pasisekimo. Tai galima būtų tarp kita savaitės proga paminėti šį įvykį atitinkamais pamokslais bažnyčiose ir rinkliavomis lietuviškojo švietimo reikalams.

Lietuviškųjų sekmadienio mokyklų vedėjai ir mokytojai yra kviečiami kultūros savaitės proga suruošti atitinkamas pamokas mokyklose su paaiškinimu lietuviškosios kultūros ir jos vertės tautiniam gyvumui ir budrumui.

Lietuviškosios kultūros savaitės pasisekimas yra visų lietuvių reikalas, bet pirmoje galvoje tuomi turi rūpintis L. K. F. skyriai, Švietimo ir Kultūros Komisijos, kur tokios veikia, Apylinkių Valdybų Švietimo ir kultūros vadovai.

L. K. F. Australijos Valdyba kviečia į talką visus kultūros darbuotojus ir turi vilties, kad jos sumanyta kultūros savaitė inėš gyvumo į mūsų pilką kasdieninį treties gyvenimą.

Vykdydami kultūros savaitę atsiminkime reikalingumą nuolatinės organizacijos. Tam tikslui steigime kur įmanoma L. K. F. skyrius.

Visi į kultūrinio darbo talką.

P. V. Raulinaitis

L. K. F. Pirmininkas

Melbourne, 1952 m. gegužės 5 d.

MODERNI SIUVYKLA

Vladimir Horna

120a Hindley Street, Adelaide

STILIUS PAGAL JUSŲ PAGEIDAVIMĄ.

DARBAS GARANTUOTAS.

KAINOS VISIEMS PRIEINAMOS.

DIDELIS MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS.

AUKOS LIGONIAMS

Vokietijos sanatorijose gulintiems ligoniams sušelpiti aukų atsiuntė šie tautiečiai:

Kun. L. Kemėžis £1
V. Gražulis 5/0
Dan. Narvydas £1.10.0
K. Dabravolskis £2

Sušelpiti šie Huntlosen sanatorijoje (Oldenburg) esantieji tautiečiai, kiekvienas po DM. 15,25:

1) Kazys Babonas, 2) Antanas Mažeika, 3) Vincas Šeštakauskas, 4) Aleksas Mažutis, 5) Mikas Radzevičius, 6) Bronius Tumonis, 7) Liudvikas Kirkickas, 8) Kazys Sakalauskas ir 9) Kazys Makrickas.

Savo laiške (IV.21 d.) ligoniai nuoširdžiai dėkoja visiems geradariams, likdami "amžinai dėkingi"

Malonius mūsų skaitytojus prašome ir toliau sunkios ligonių dalios nepamiršti.

AUKOS TAUTOS FONDUI

Tautos Fondui aukų atsiuntė šie tautiečiai:

S. Jokūbaitis ..... £ 2
Br. Lukavičius ..... £ 1.10.0
K. Prašmutas 5/0
Step. Jablonskis ..... £ 2
K. Cieminis ..... £ 2.10.0
V. Stagis 10/0

Visiems aukotojams nuoširdus ačiū!

AL Leidykla

Reikalingas SUMANUS STALIUS sugebąs vesti įvairius stalių dirbtuvės darbus. Dėl sąlygų kreiptis raštu arba asmeniškai pas J. Langevičių ir A. Šliužą, 3 Talbot Rd., Croydon Park, S. A.

Paieškomas JONAS TILINDIS. Rašyti: Stasys Mulvinskas, 479 Port Rd., Croydon, S. A.

NAMUS

AR ŽEMĖS SKLYPĄ

geriausia pirkti tarpininkaujant

WESTERN & COCKS

Nekilnojamojų turtų pardavimo agentams. Sąžiningas patarnavimas. Sutvarkomi visi pirkimo ir paskolos gavimo dokumentai.

Adresas:

Savings Bank Buildings
(8-tas aukštas)
Kings William St. Adelaide
Tel. C 3942, priv. X4461 ir
LF 3350

DANTŲ GYDYTOJAS

H.J. Cunningham

Oxford Chambers

192 North Terrace, Adelaide

Telef. W2036

Specialybė: aukso karūnėlės; aukso telteliai

KALBAMA VOKIŠKAI

Prašomi atsiliepti JONAS DUBRA ir POVILAS VAITIEKUNAS. Rašyti: Antanas Janulis, Hahn b/Oldenburg, Landeskrankehaus St.5, Germany.

KAPITADANTIS

SVIETA JUOKINAMŲ VEIKSNIŲ OFICIJOZAS

Poetas Myk. Zaleika (tik tik nepremijuotas)

Tremtinio Giesmė

Užaugau Pasvaly, Lietuvos miestely,
Nuo Maskvos judošių nešiau sau kudošių
Keleliu eidamas, atgalios žiūrėdams,
Nemuno gailėjau, auksinius seikėjau.

Prispylęs terbelę visokio skarbelio,
Sakiau jog nežėsiu, kur tiktai pakliūsiu.

Paslinkiau žirgelį, paskerdžiau parselį,
Pasukau vadeles į svečias šaleles.

Botagu kai kirtau, vos tik neišvirtau:
Krenėjo vežimas nuo valgių gėrimų.

Graudingai verkdamas, šeimos gailėdamas,
Bučiavau žmonelę, širdies prisieglę.

"Vaikeliai, jūs mieli, išlikite čiel,
Manęs greit laukite, nenuobodžiaukite.

Jei valgyt nebus ko, paskerskit paršiuką,
Jei ruskis atims tą, auginkite kitą.

Stalinas jūs' nekars, tik truputį pabars,
Nebuvot tarnyboj ar kokioj vadyboj.

Tad sveiki likite ir nesupykite,
Aš dumsiu per sieną, kas bus — jau vis viena."

Uždavęs botago, per miestą Sudargo
Į Prūsus judėjau, Lietuvos gailėjau.

Dairiausi į šonus, slėpiau pasamonus,
Man purtė kaip lapą vis baimė geštapo.

Ir štai iš už krūmų pasipilia urmu
Žandarai vokiečių kaip žvirbliai iš kviečių.

Man čiumpa už kasų, eik kasti apkasų,
Ir graibsto degtinę, kad juos kur giltinė!

Man šnapsą išsrėbė, lašinius išgraibė,
Tik aukso nerado, užsiūto už pado.

Apkasus pakasęs, paslėpsnius prakasęs,
Pabėgau pro vielas truputį dar čielas.

Komitetan rašiaus, kortelių aš prašiaus
Ir buvo neblogai, jei valgei dvigubai

Berlyne sustojau, po miestą vaikščiojau,
Kur pirkti-parduoti aš viską žinojau.

Kai bombom ėmė lyt, ajai gi man, brolyt!
Net linksta žemelė, pražilo galvelė.

Išlaisvino jankiai, ir buvo vėl okey,
Barakuos suvarė, už dratų uždarė.

Penėjo milteliais, avių dribsneliais,
Spalvotom dėžutėm, kad gražūs vėl būtum.

Unros pareigūnai riebus kaip kaldūnai
Griebė kas pakliuvo, kol patys įkliuvo.

Nespėjo man atšert, kai ėmė kraują gert,
Skriningus paskelbė, mums šonus jie skalbė.

Sako, buvai rudas, niekam tikęs brudas,
Grįžki pas Staliną, jis — tėvas, motina.

O anapus vielų jau laukia mūs' sielų
Rusų politrukas, kaip čirvų bortukas.

Po metų po kitų vėl ėmė už krūtų,
Sako, tu raudonas, tu — Maskvos špijonas.

Po tokių dalykų prašvito Velykos:
Amerikon rašė, pinigų neprrašė.

Ožius sau lupdami ir spekuliuodami,
Išlipom į krantą anapus Atlanto.

Išpokavom Leicas, jų neperka niekas,
Nors meski į jūrą, tai tau ir kultūra!

Pastojau į šopą, valgau tiktai čopą,
Užgerdamas biru, kaip ašara tyru.

Skaitau tik komiksus, žiūriu tik Tom Miksus,
Iš mūsųškos spaudos man nėr jokios naudos.

Bosą turiu gerą, kuris gerai geria,
Tad pajus yr okey, atlieka ant džokey.

Neseivinu perdaug, ir ne maizer podraug,
Turiu dažnai gudtaim, nes dirbu overtaim.

Jei laisvas bus krajus, nekoks bus ten grajus,
Džon Molis liks jau čia su svetima pačia.

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

65 Angas St., Adelaide/City
Lietuviai kviečiami atsilankyti.

Europietišky Portfelijų Dirbtuvė
V. SAUDARGAS

179 Green Pt. Rd., Como, N. S. W.
Portfelijų kainos pradėdant 35/0

Visus kviečiame atvykti į Sporto
Klubo "Vyties" rengiamą

SOKIŲ VAKARĄ-BALIŲ

kuris įvyks 1952 m. gegužės mėn.
23 d. Osborne Hall, 122 Gouger St.
Pradžia 8 v. vak. Veiks bufetas.

Sporto Klubo "Vytis" Valdyba

*****

Redaguoja V. Čepļiauskas

DĒL SPORTINĒS ETIKOS

Mūsų Pastogė Nr. 164 balandžio 30 d. sporto korespondentas bičiulis Zrgs, rašydamas apie Melbourne krepšinio komandos "Varpas" rūpesčius, išbarė mūsų žymius krepšininčius Ignatavičių ir Gasiūną, kad jie išvyko į Adelaidę, žiūrėdamas tame sportinės etikos nesilaikymą ir net kenkimą.

Kada p. A. Ignatavičius keliavo į Melbourną, adelaidiškai sportininkai ir kitų organizacijų atstovai surengė jam šaunias išleistuves. Pasakyta daug gražių padėkos ir linkėjimo žodžių, įteikta dovanėlė ir gėlių. Atsisveikinta, atsibučiuota, kai kam net ašarą išspaudė... Bet visose kalbose nebuvo girdėti pavydo ar priekaištų žodelio. Pasiguosta, kad ir ten lietuviai, ir ten jis gins lietuviškas spalvas, o garbė tai pačiai mūsų mielai Tėvynei. Ką-gi, žmogus ieško kur geriau. Jis gi ne iš krepšinio duoną valgo. Sakėsi, ten gausias geresnį darbą ir butą. Grįžo, matyt, jo viltys nepasitvirtino, arba Melbourne lietuvių sporto vadovybė nepasirūpino padėti jam tenai pakenčiamai įsikurti ir pritaipiti.

Tiesa, adelaidiškai šiuos du šaunius krepšininčius sutiko išskėstomis rankomis. Nepaslaptis, kad Adelaidės Sporto Klubas "Vytis" atvykstantiems geriams krepšininčiams ir futbolininkams net persikėlimo išlaidas apmoka, o atvykusiems padeda susirasti padoresnį darbą ir butą. Adelaidės lietuvių bendruomenė sporto atžvilgiu yra taip pat vieninga. Sužeistiems sportininkams sumeta aukų, kad jie neturėtų nuostolių.

Iš p. Zrgs korespondencijos atrodė, tartum p. Ignatavičius buvo tvčia pasiūstas į Melbourną, o dabar dezertyravo, dar ir p. Gasiūna išsi-viliodamas. Tame pačiame laiške-tvėje idėtoje korespondencijoje iš Sydneyaus matyti, kad ten iš Melbourne nuvyko ir jau žaidžia geras krepšininčias p. V. Koženiauskas, bet dėl jo kažkodėl nutylima. Peršasi mintis, kad pajėgesni krepšininčias bėga iš Melbourne, o tas rodo, kad ten yra kas nors netvarkoje. Vietoje kaltinti išvykstančius reikėtų paieškoti priežasčių ir apsidairyti savo tarpe, kad dar kas nors nepabėgtų, ir anot poeto Vysk. Baranausko perfrazuoto "Šilelio"

Tik ant lauko pliko
Urėdas su eiguliu liko.

KREPŠINIS

Pagal šio sezono tvarkaraštį, gegužės 1 d. OBI salėje susitiko abi A klasės lietuvių krepšinio komandos Vytis ir Taurus pasekme 38 : 30 Vyties naudai.

Gegužės 8 d. toje pat salėje vyko rungtynės tarp Vyties ir OBI (australai). Tai buvo juodas nesėkmės vakaras vytičiams, tartum ant krepšio dangtis uždėtas. Daugybė nevykusių metimų, dėl ko visą rungtynių laiką taškų skaičiumi pirmavo australai. Tik į pabaigą pavyko išlyginti ir rungtynės baigiamos lygiomis 40 : 40. Pratešus žaidynių laiką, lietuviams pavyko trimis taškais atsiplėšti ir galutine pasekme OBI nugalėta 48 : 45.

Tą patį vakarą dar žaidė ir antroji mūsų A klasės krepšinio komanda Taurus su latvių Venta. Čia jau teko braliams nusileisti 20 : 31 latvių naudai.

Mūsų Mielą Futbolininką
MODESTĄ ČIPLĮ IR PONIA,
sulaukusius šeimos prieauglio —
sūnelio, sveikina

Adelaidės futbolininkai

— Adelaidės lietuvių krepšinio sekcijos vadovybė sudaro: p-lė A. Snarskytė, p.p. K. Taparauskas, E. Taparauskas, Stačiūnas ir Gudelis. K. Taparauskas įeina į Adelaide Basketball League Executive Committee, kaip to komiteto narys ir lietuvių grupės atstovas.

— Sydneyaus sporto klubas "Kovas" sekmingai kovoja krepšinio pirmenybių rate.

Gegužės 2 d. lydint nesėkmei pralaimėjo prieš East Sydney keletos taškų persvara.

Gegužės 9 d. išplėšė pergalę iš N. S. W. meisterio Balmain Police Club 40 : 34 (19 : 17).

Rato eigoje "Kovas" laikosi antroje vietoje, turėdamas vieną pralaimėjimą. Reikia tikėtis, kad antros vietos jis lengvai neužleis.

Suolinę pažangą daro jaunas žaidėjas Genys, kuris paskutinėse rungtynėse buvo geriausias. P. P.

PAKEISTAS A KLASĖS KREPŠINIO ŽAIDYNIŲ PLANAS

Žaidynes vyksta tokia tvarka:

- 1) Finsbury—Vytis geg. 24 d. Finsbury lagery;
- 2) Vytis—Philips geg. 31 d. mūsų aikštėje;
- 3) Popes—Vytis birž. 7 d. Pelaco Cup, 1-mas ratas, Goodwood rd., Wayville West kampas;
- 4) Lion—Vytis birž. 9 d. Victoria Park, Hipodrome (arkiųjų lenktynių aikštėje).

FUTBOLAS

Gegužės 3 d. mūsų futbolo komanda "Vytis" savoje aikštėje susitiko su "Slovakia" (čekų). Pirmą įvartį "Slovakia" įmuša į mūsų vartus, bet neužilgo Čiplys santykių išlygina 1 : 1. Dar už poros minučių Čiplys vėl veda. Prie pat vartų čekų gynikas krenta ir nulaužia Čipliui koją. Išnešus Čiplį iš aikštės, Armonas prasiveržia ir deda 2 : 1 mūsų naudai.

Antrame puslaikyje mūsų žaidžia nepilnu sąstatu, bet čekai santykio išlyginti nepajėgia. Puslaikis baigiamas be pasekmės, o bendras rungtynių rezultatas lieka Vyties naudai, 2 : 1.

Reikia pasakyti, kad čekai žaidė grubiai ir ne veltui teisėjas australas pu rungtynių įspėjo — jeigu ir sekanciose rungtynėse jie taip žais, tai gali būti išmesti iš futbolo sąjungos.

KELETAS ŽODŽIŲ APIE MODESTĄ ČIPLĮ

Nors rungtynės baigėsi mūsų naudai, bet lietuviai žaidėjai ir žiūrovai skirstėsi nuliūdę. Čiplys nuvežtas logoninėn. Jauna šeima, ką tik gimęs sūnelis, jis vienintelis duonpelnys, dabar turės pragulėti apie aštuonias savaites lovoje. Ir už ką? Dėl lietuviško prestižo ir dėl mūsų malonumo... Todėl draugai sportininkai ryžosi jį paremti. Patys kiek sumetę ir rankiojo aukas prie bažnyčios. Surinko tik už vieną ne-

Redaguoja vyr. sktn. A. Krausas

IRENGIAMAS SKAUTŲ BUKLAS. — Šiomis dienomis Viktorijos-Tasmanijos tuntas Melbourne gavo iš ALB Apylinkės Valdybos patalpas savam būklui įrengti. Džiugu kad skautai turės kur susieiti ir praveisti savo sueigas. Daromi žvgiai, kad būklas jaukia ir skautiškoje dvasioje būtų papuoštas.

PERRINKTA ŽIDINIO VADOVYBĖ. — Senųjų Skautų "Liepsnojančios Lelijos" Melbourne Židinio narių sueiga perrinko 1952 m. praėjusiais metais vadovavusių tėvūną vyr. sktn. A. Krausą. Židinio sueigos vyksta kiekvieno mėnesio paskutinį sekmadienį. Gegužės 25 d. skaitys sueigoje referatą pschn. G. Žemkalnis šia tema: Senųjų skautų vyčių pareigos tremty. Židiny reguliariai šelpia ligonius ir moksleivius Vokietijoje bei talkininkauja ir padeda jaunesniems skautams.

SKAUTININKAI TAIP PAT NEMIEGA. — Neseniai įvykusioje Skautininkų Ramovės sueigoje melbourniškiai skautininkai 1952 m. išsirinko ramovės vadovu vyr. sktn. B. Dainutį, sekretorium pschn. Pankevičienę. Ramovės nariai laiks nuo laiko susieina ir aptaria aktualius skautavimo klausimus.

IR AKADEMIKAI SKAUTAI SUBRUZDO. — Gegužės 11 d. jun. A. Zilinskas sušaukė studentus skautus, gyvenančius Melbourne ir įsteigė šios vietovės Akademinių Skautų Sąjūdžio Skyrių. Sueigoje išsiaiškinta organizaciniai klausimai ir jau kioje nuotakoje pasidalyta akademikus domaujančiom mintim. Melbourne yra per 10 studentų skautų.

GRAŽIAI PAMINĖTAS SV. JURGIS. — Pasaulio skautų patrono Sv. Jurgio minėjimas pradėtas pamaldomis, į kurias Viktorijos-Tasmanijos Tuntas atvyko rikiuotėje su savo vėliava. Tai dieni pritaikyta pamokslą pasakė dviosios vadovas kun. Pr. Vaseris. Vakare vienoje salėje pačiame miesto centre įvyko iškilminga sueiga, kurioje per 60 vien jaun. amžiaus skautų ir skaučių išsirikiavo. Be to, sueigoje dalyvavo vyresniosios skautės, senieji skautai

Pigiai ir tvirtai patys pastatyte sau namą, kai
STATYBOS BIURAS
parūpins Jums brėžinius, specifikacijas, medžiagoms leidimus, statybai pinigų, statybinių medžiagų ir nurodys teisingą statybos eigą. Kreiptis:
271 Melbourne St.,
North Adelaide... Tel. M9847

darbo savaitę jam atlyginti, bet kur dar septynios. Todėl kreipiamės į geraširdžius lietuvius, prašydami paremti mūsų mielą Modestą aukomis ir užuojautos žodeliu. Aukus prašome įteikti Sporto Klubo Valdybos pirmininkui p. J. Jaunučiui.

14 : 0 !

Gegužės 10 d. Vytiečiai susitiko su ETSA (elektros tresto australų komanda). Santykis 14 : 0 Vyties naudai! Ką-gi apie šias rungtynes parašyti, nebent, kad jos buvo žemo lygio. Iš mūsų spyrė kas norėjo ir kas nenorėjo, o jie, vargšai, laktė liežuvius išleidę. Teatleidžia man kolegos sportininkai, jei neišvardinsiu nei kas, kada ir kiek įvartų įmušė. Mat, jūsų korespondentas jau nesusėjo užrašyti, todėl jam viskas susimaišė.

ir didelis būrys svečių. Dvi skautukės davė paukštytės įžodį, dvi skautės ir vienas skauto. Tai sueigai atitinkamus žodžius tarė tuntininkas pschn. J. Makulis ir Rajono vadovas vyr. sktn. B. Dainutis. Oro skautų organizatorius J. Janulevičius tarė gražų žodį oro skautų klausimu ir nušvietė svarbą naujai steigiamo oro skautų fondo pakviesdamas pasirašyti bei patvirtinti Rajono vadų ir Dvasios Vadovų skoningai paruoštą knygą. Joje jau pasirašyta bei suaukota Adelaidėje per 20 svarų, Gelonge 11 svarų. Tikėkimės, kad ir melbourniškiai neliks abejingi šiam gražiam sumanymui.

Po kalbų įvyko pasirodymai. Šiais metais padaryta žymi pažanga, tik maldos su tautine vėliava įterpimas tarp juokingų pasirodymų visai nesiderino. Ją reikėjo prijungti prie oficialios dalies arba rasti tinkamesnę vietą pasirodymuose. Po lauzo pašokta ir pažaista tautiniai žaidimai.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS. — Melbourne Motinos Dienos minėjimą suruošė Viktorijos Tuntas patiekdamas gausiai susirinkusiai visuomenei įvairią programą. Motinoms žodį tarė tuntininkas pschn. J. Makulis ir trys iš jaun. skautų. Padeklamuota Brazdžionio, Aisčio ir Karpavičiaus eilėraščiai. Paukštytės plastikos judesiais navaizdavo "Lietuvą brangią". Ypač pasisekė "Živilės" draugovei "Kalvelis" ir "Sustas", kuriuos paruošė draugininkas A. Karpavičius. Šokiams tinkamai pagriežė akordeonu sesė M. Laisvėnaitė.

SVEČIUOSE PAS AUSTRALUS.

Viktorijos Tunto skautai buvo pakviesti svečiuosna pas australų skautus. Lietuviai skautai pašoko porą tautinių šokių ir atliko vieną sąmojingą pasirodymą. Senieji skautai jau kiek seniau yra įsiregistravę ir palaiko ryšį su australų senaisiais skautais. Reikia manyti, kad ateity ryšiai su krašto šeiminkais bus dar artimesni.

40 "SK. AIDO" PRENUMERATORIŲ. — Melbourne Senųjų Skautų Židinio rūpesčiu 1952 metams surinkta 40 "Skautų Aido" ir 15 "ūsų Vyties" prenumeratorių. Būtų gražu, kad iš Adelaidės ir Sydneyaus mūsų broliai ir sesės parašytų apie savo veiklą į šį skautiškąjį kampelį. Laukiame!

ATSIŪSTA PAMINĖTI

V. Gutauskas, SJ — Kas žiūri ir nemato? TT Jėzuitų leidinys. Chicago 1952 metai. 92 psl.

Stasius Būdavas — Varpai skamba, apysaka. Išleido Lietuvių Dienos Los Angeles 1952 metais. 180 psl. Tiražas 2.200. Kaina 2,50 dol.

O. B. Audronė — Beržų pasakos, poezija. Iliustravo L. Vilimas. 96 psl. Kaina 1,50 dol. Spaudė Patria, Stamford, U. S. A.

Parduodama

DIDŽIOJI BRITŲ ENCIKLOPEDIJA, 25 tomai su visais priklausiniais. Kaina £80. Kreiptis AL red.

MEDŽIO STATYBOS DARBAI

Mes dirbame duris, langus bei virtuvės įrengimus ir atliekame visus kitus medžio statybos darbus.

Užsakymus priima:
J. Langevičius ir A. Šliužas
3 Talbot Rd., Croydon (Adelaide)

English Section

LITHUANIA — 1951

ESCAPEES

This year some groups of escapees from Lithuania have managed to reach asylum this side of the Iron Curtain. One of the more conspicuous of the escapes was that of the three Lithuanian students of a Fishing School in Klaipėda who escaped to Sweden from Lithuania in July 1951. Approaching Sweden's shores, they overpowered their Russian guards aboard the fishing boat and escaped. They are now safe in Germany.

A large group of East Prussian Germans came to Western Germany from Lithuania in May and June this year. In 1947, the worst famine in its history befell East Prussia, especially Königsberg, and forced people to leave their homeland. The road to the West was closed to them and there was but one direction for them go — East — toward Lithuania. Some found employment on farms there, others in factories, and still others just eked out a bare existence by beginning throughout the countryside. In 1950 many of them contacted their relatives through the Red Cross which led to their eventual repatriation to Germany in May and June of this year. The Soviets wanted to be rid of them, not realizing at the time what a potential propaganda weapon for the Baltic States they had loosed.

The press, not only in Germany, but throughout Europe has commented widely on the experiences of these people in Lithuania.

The following summary of conditions in Lithuania today is based on interviews with some of these people and on a statement of a prominent Lithuanian who for years was connected with the anti-Nazi and anti-Soviet resistance.

SOVIET PLANS

The Soviet occupational regime systematically and without interruption endeavors to merge Lithuania organically into the Soviet economic system: to assimilate ideologically the Lithuanian people with the "Soviet people" and to exterminate the hostile native anti-Soviet element. This latter is accomplished by means of genocidal operations, by killings of the resistant groups, and by Rusification and colonisation by Russian elements.

All efforts are concentrated on leveling the social, economic and cultural standards of the occupied nation to the standards of Soviet Russia.

Collectivisation

The basic Soviet measures are directed chiefly against the backbone of the nation — the farm folk. Their principal weapon is collectivisation. Forcible collectivisation was first begun in 1945. But the unexpectedly stubborn resistance of the hardy people of the soil of Lithuania, together with the effective assistance re-

ceived by the farmers from armed Underground units, checked the efforts of the authorities until 1948.

However, since 1949, the Lithuanian peasants faced two dangers:

(1) All farmers who any time in past owned in excess of 16 hectares of land were deported to Siberia. They constituted the strongest and most stubborn element of the agricultural population, about 30% of the total number of farms;

(2) The remaining farmers were burdened with unbearable taxes and requisitions and their resistance broken down.

Collectivisation begun in 1949, is practically completed by now. Only about 5% of the individual farms, mostly of the poorer type, remain. Collectivisation has converted farmers into such slaves of the state as Lithuania has never experienced in her long history.

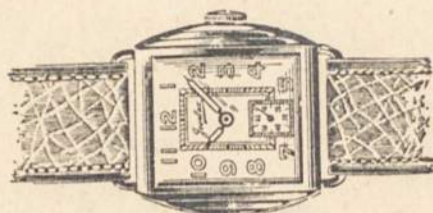
KOLKHOZES

The aim of the kolkhozes is to liquidate independent farmers and to destroy all resistance because the farmers constitute the solid Lithuanian element of the native population which stubbornly adheres to its lifelong national traditions.

Expropriated farms were merged into collective farms of from 150 to 400 hectares. Since 1950, the smaller kolkhozes are being merged into the larger ones of from 1,500 to 3,000 hectares. The reason for the merger of the smaller ones into the larger ones is to prevent farmers from forming "family units"; also to alienate the worker from his family and surroundings and to bring him closer into the Communist Party. Plans call for concentration of the movable and immovable "inventory" into these centers and to settle labor in centrally located dormitories. This necessitates the removal of some structures and the building of new ones. People are moved into military type barracks.

Admission Into Kolkhozes

Admission into the kolkhoz is carried on with a great deal of ceremony. Only persons agreeable to the regime can be sure of remaining in the kolkhoz. Resolutions are passed and accepted to join a kolkhoz and promises are made. "Joining" a kolkhoz usually takes place in the Spring. One can join only if he has livestock. Those without livestock are not admitted even though manpower shortage is acute. Usually the "voluntary" joining is preceded by a visit from the chairman of the local committee accompanied by the Secretary of the CP. The farmer is given a form to fill out — a promise that he voluntarily obligates himself with all his livestock and possessions (which are all enumerated). Such a volunteer may keep a garden plot of 40 ares of land (his main means of subsistence). He is not allowed to plant grains or clover —

JUVELYRAS IR LAIKRODININKAS

AUKŠČIAUSIA KOKYBĖ
ir
MALONUS PATARNAVIMAS

H. G. Dall

Centrinio Turgaus Arkadoje Nr. 15
A d e l a i d e

so he cannot steal from the kolkhoz. He may keep one cow, one or two pigs, some chickens, maybe 3 sheep. On his land he can raise vegetables. The farmer can only take care of his land on Sundays and evenings, as he must work from 12 to 13 hours in the kolkhoz.

For this 40 ares of land the farmer must give the government about 860 rubles (sometimes 1,000-1,500) annual rent; 26 kilograms of butter or 300 liters of milk per cow, 45 kilograms of meat per hog; 40 kilograms of potatoes, 50 eggs per chicken.

There are rumors that when all inmates have been moved into the centrally located barracks, all of the private gardens will be seized.

A kolkhoz must become not only an economic unit but the core of bolshevik ideological "education".

The Objectives of Kolkhoz Concentration

1) Agricultural production is to be "rationalized" under reliable professional management, accompanied by the mechanization of labor which will divert some labor manpower into local industries or for "fraternal republics";

2) Inmates of kolkhozes are to be subjected to a more direct and effective control both during and after working hours. "Thought control" and bolshevik propaganda is to be more effectively exercised and intensified. The bureaucracy pays preferential attention to youth.

3) Internal espionage is to be facilitated by isolating the kolkhoz inmates from external influences and restricting practically any assistance to armed guerrillas.

4) All association with past traditions is to be effectively undermined and contacts with churches — at distances from "inhabited points" are to be weakened and minimized.

5) The management and supervision of kolkhozes will be in the hands of a Bolshevik-Russian personnel.

The construction of huge kolkhozes is still in the planning process. "Agricultural workers" still reside in their former individual homesteads, far from the administrative offices and farm structures.

Administration

The kolkhoz administration consists of officers "elected" in bolshevik fashion — mostly natives — with a kolkhoz chairman at its head. However, actual management in the hands of the local Plenipotentiaries of the Ministry of Provision, who are almost invariably Russian aliens. Ideological supervision is entrusted to local Party officials and visiting teams of agitators.

Manpower

The kolkhoznik, like his industrial

brothers, is tied to his job, and cannot change his place of employment. Because of mass deportations, mobilization and the flight of young people to cities in search of industrial training — only women, old men and children stay on in the kolkhozes.

Mechanization has not helped the situation and has not replaced manpower. Mechanisation looms greater in propaganda output than in reality.

There is a serious lack of livestock of manpower, mechanical equipment seeds, natural and artificial fertilizers, and a will to work. The kolkhoznik's principal aim is how to outwit the officials, how best to use his tiny garden plot assigned for individual "exploitation".

Under such conditions it is but natural that production standards and output should reach, as they have, an unbelievably low level.

Thus:

1) Large areas of arable lands lie waste and fallow (up to 30%) and sowing is delayed regularly because of the breakdown of tilling schedules. To meet the planned quotas of work, tractors are frequently operated at night, under artificial lighting and work is negligent — "only to meet the quota." It is probable that large areas will be unproductive for years to come.

2) The grown crops are frequently lost because of harvesting delays. One specific instance can be cited: due to manpower shortage last year, potatoes on 80 ha of land of a certain kolkhoz remained unbathed, sugar beets were left to rot, barley stocks were not transported to shelters. In exceptional instances of "catastrophic proportions," brigades of industrial workers and school children are dispatched to rural areas for harvesting work.

3) Productivity declined to about 50% of prewar standards.

4) Threshed grains and root stocks perish. Root stocks, potatoes, and sugar beets are not removed in time to protect them from frost and they rot. In other instances transportation difficulties prevent sugar beets from reaching refineries.

The climate of Lithuania requires threshed grains to be dried for a certain time in the fields and then inside barns. Afraid of thefts, the kolkhoz administration insists on threshing in the open fields. Such threshed grain is still damp when it is stored in granaries and consequently rots.

A kolkhoznik starts his day at 8 A. M. and ends at 10 P. M. working from 12 to 13 hours daily. If necessary he works on Sundays and other holidays.

(To be continued)

LEARN ENGLISH—MOKYKIMES ANGLISKAI

*****

**RADIO PROGRAMME
"FOR NEW AUSTRALIANS"
BROADCAST BY THE AUSTRALIAN BROADCASTING COMMISSION**

Saturday, 24th May, 1952

"Of" is a very little, but it is very important! You will hear about it in this lesson...

PAUL: Hullo, Mary... How are you?

MARY: Fine, thanks, Paul...

PAUL: Mary, this box chocolates

MARY: How very nice, Paul. It is for you.

Thank you very much! But you must say "of", Paul... a box of chocolates ...

PAUL: Wrong again!

JOHN: Now that's funny! That's comic! A man gives a box of chocolates to a woman and she says: "You must say 'of', Paul"... Never mind, Paul... Your chocolates are all right!

MARY: John, stop! We like chocolates, too... But "of" is important. It is "a box of chocolates"!... "a pound of butter"... "A packet of razor blades". But thank you again, Paul. They are very nice chocolates. You have one, too.

PAUL: Thanks, Mary.

Saturday, 31st May, 1952.

If you don't know how to tell the time, you may be like Paul. He went to catch his train an hour before it left the station!...

PAUL: ... Where's my train? It's time for my train now!

JOHN: What time is your train, Paul?

PAUL: Half three of course...

JOHN: And look at the clock... There it is! What is the time now?

PAUL: It's halb drei... half three..

JOHN: It is not "Half three", or "half past three"... It is half past two!!

PAUL: No... Yes?

MARY: Yes, Paul!

PAUL: Well... We are nice and early!

JOHN: I'll say!

MARY: And now, Paul... we have time for a nice long lesson!

JOHN: Yes! We'll teach you to tell the time!...

And then Mary and John teach Paul how to tell time. You can learn, too, if you listen to the broadcast.

This is only a small part of the Radio Lesson. You can see that it is an easy and entertaining way of learning English.

You can have a Radio Booklet posted to you each month by writ-

**RADIJO PROGRAMA
'NAUJIESIEMS AUSTRALAMS'
TRANSLIUOJAMA AUSTRALIJOS RADIJO TRANSLIACIJŲ KOMISIJOS**

Šeštadienis, gegužės 24 d.

"Of" yra mažytis žodelis, bet nepaprastai svarbus! Apie jį jūs girdėsite šioje pamokoje...

POVILAS: Alio, Maryte... Kaip laikai?

MARYTE: Puikiai, ačiū, Povilai...

POVILAS: Maryte, ši šokoladai dėžutė yra jums...

MARYTĖ: Kaip puiku, Povilai. Labai ačiū! Bet tu turi sakyti šokoladų... Povilai... Šokoladų dėžutė.

(PASTABA: Su žodeliu "of" anglų kalboje sudaromas kilmininko linksnis. Redakcija).

POVILAS: Vėl neteisingai!

JONAS: Tikrai juokinga! Tai komiška! Vyras dovanoja moteriai dėžutę šokoladų, o ta sako: "Tu turi sakyti 'šokoladų', Povilai... Nekreipk dėmesio, Povilai... Tavo šokoladai yra tvarkoj

MARYTĖ: Palauk, Jonai! Man irgi šokoladai patinka... Bet "of" yra labai svarbu. Tai yra "dėžutė šokoladų"!... "svaras sviesto"... "pokerlis skutimosi peiliukų". Bet gi dar kartą ačiū, Povilai. Tai be galo puikūs šokoladai. Prašau taip pat pasivaišinti.

POVILAS: Ačiū, Maryte.

Šeštadienis, gegužės 31 d.

Nežinodami kaip pasakyti laiką jūs galite atsidurti tokioje padėtyje kaip Povilas. Jis atvyko į traukinį viena valanda prieš jam išvažiuojant

POVILAS: ... O kur mano traukinys? Kaip tik dabar pats laikas jam čia būti!

JONAS: O kuriuo laiku tavo traukinys turi būti, Povilai?

POVILA: Pusė trys, aišku.

JONAS: Pažvelk į laikradį... Antai ten! Kiek dabar laiko?

POVILAS: Yra halb drei... pusė trys...

JONAS: Ne "pusė trys" ir ne "pusė po trijų"... Dabar pusė po dviejų!!

POVILAS: Ne... Taip?

MARYTĖ: Taip, Povilai!

POVILAS: Gerai... Mes esame laiku ir anksti!

JONAS: Aš sakiau!

MARYTĖ: O dabar, Povilai... mes turime laiko puikiai ir ilgai pamokai!

JONAS: Taip! Mes išmokysime tave pasakyti laiką!...

Po to Marytė ir Jonas moko Povilą kaip teisingai pasakyti laiką. Jūs taip pat galite išmokyti, jeigu pasiklausyte transliacijos.

Tai tik maža radijo pamokos dalis. Jūs matote, kad tai lengvas ir įdomus būdas mokytis anglų kalbą. Jūs galite gauti radijo knygele paštu kiekvieną mėnesį rašydami —

The Commonwealth Office of Edu-

Tikrai elegantiškai ir gražiai atrodysite savo rūbus siūdami pas

J. IZZO

MOTERIŠKŲ IR VYRIŠKŲ RUBŲ SIUVĖJĀ
83A Gouger Street, Adelaide
PASKUTINĖS MADOS AMERIKONIŠKO IR EUROPIETIŠKO STILIAUS KIRPIMAS. PRIEINAMOS KAINOS. MALONUS PATARNAVIMAS

APSILANKYKITE

IR

ĮSITIKINSITE.

ing to:
The Commonwealth Office of Education
Box 3879, G. P. O.
SYDNEY

You may also obtain information about Continuation Classes and Correspondence Lessons from this address.

If you listen to a Metropolitan Station, you will hear this broadcast every Saturday at 12.45 p. m. — 1 p. m. Country Stations (and Perth) broadcast the programme at 7 a. m. — 7.15 a. m. There is a similar programme every Sunday at 7.45 a. m. — 8.15 a. m. (South Australian Stations at 7.15 — 7.45 a.m.)

The Radio Booklets are free and contain Broadcast Programmes in the form of English Lessons.

Box 3879, G. P. O.
SYDNEY

Šiuo adresu jūs galite taip pat gauti informacijas apie anglų kalbos klases ir korespondencines pamokas.

Jeigu jūs klausysite Metropolitijos radijo stotį, tai jūs girdėsite čia transliaciją kiekvieną šeštadienį 12.45-13 val. Krašto radijo stotys (ir Perthas) transliuoja šią programą 7 — 7.15 val. Panaši programa būna kiekvieną sekmadienį 7.45 — 8.15 val. (Pietų Australijos stotys transliuoja 7.15 — 7.45).

Radijo knygelė siunčiama nemokamai ir talpina radijo programas anglų kalbos pamokų formoje.

EUROPIETIŠKO MAISTO ADELAIDĖJE NETRUKSTA!

Apsilankykite pas

D. Leoni

80 Gouger Street, prie pat miesto turgavietės, ir įsitikinsite!
— ORIGINALIOS KILKOS TIESIOG IŠ RYGOS —
ŠVIEŽIA RUGINĖ DUONA — AUKŠČIAUSIOS KOKYBĖS SALAMI — NEPAMAINOMA ITALIŠKA MORTADELLA DEŠRA — IR KITA.
ATDARA KASDIENĄ. KALBAME DAUGUMA EUROPOS KALBŲ

"DO YOU WANT TO LEARN ENGLISH?"

Post this form to:

The Commonwealth Office of Education,
Box 3879, G. P. O., SYDNEY

Please send me:

Information about the Evening Classes.....
Free Correspondence Lessons.....
Free Radio Lessons.....

Surname..... Christian Name.....

Address.....

State.....

My native language is -

* Jauna motina Wollombyje (N. S. W.) nušovė savo vyrą, tris vaikus ir pati nusišovė. Manoma, kad tai įvyko išprotėjimo priepuolyje.

* Palyginamai didžiausią armiją po ginklu turi Šveicarija — 700.000 vyrų. Kiekvienas šeštas žmogus yra karys.

LIETUVIŲ KULTūros FONDO VISUOTINIS METINIS SUVAŽIAVIMAS

L. K. F. Australijos Valdyba savo 1952 metų balandžio mėn. 20 dienos nutarimu šaukia visuotinį metinį suvažiavimą šių metų birželio mėn. 28 dieną šeštadienį - 13 val. Melbourne, Vic., 312 Elizabeth Street, City, St. Francis Church salėje. Suvažiavimas laikomas teisėtu susirinkus pusei ir vienam jo dalyviui. Paskirtu laiku nesant kvorumo, palaukus 30 minučių suvažiavimas pradėdamas ir laikomas teisėtas.

Suvažiavimo darbų programa:

- 1) Suvažiavimo atidarymas ir Mandatų Komisijos rinkimas.
- 2) Suvažiavimo pirmininko ir sekretorių rinkimai.
- 3) L. K. F. Australijos Valdybos pranešimai:
  - a) Valdybos Pirmininko pranešimas;
  - b) Valdybos Išdinininko pranešimas.
- 4) Revizijos Komisijos pranešimas.
- 5) L. K. F. skyrių pranešimai.
- 6) Švietimo ir Kultūros Komisijų ir Švietimo Vadovų pranešimai.
- 7) L. K. F. ateities veikimo gairės.
- 8) Diskusijos dėl pranešimų, dėl ateities veikimo ir paklausimai.
- 9) L. K. F. organų rinkimai:
  - a) L. K. F. Australijos Valdybos rinkimai. Jai būstinės nustatymas;
  - b) Revizijos Komisijos rinkimai;
  - c) Garbės Teismo rinkimai.
- 10) Sumanymai, rezoliucijos ir sveikinimai.

Į L. K. F. organizacijos visuotinį suvažiavimą atstovais kviečiama:

- 1) L. K. F. organizacijos skyrių atstovai: a) Melbourne — 4 atstovai; b) Sydney — 4 atstovai; c) Geelong — 4 atstovai; d) Adelaidė — 4 atstovai ir kitų skyrių po du atstovus.
- 2) Visi nariai: L. K. F. Australijos Valdybos, Revizijos Komisijos ir Garbės Teismo.
- 3) L. K. F. skyrių pirmininkai.
- 4) A. L. B. Centro Valdybos Pirmininkas ir visi Centro Valdybos ir Apylinkių valdybų švietimo ir kultūros vadovai.
- 5) Apylinkių Švietimo ir Kultūros Komisijų pirmininkai.
- 6) K. M. Instituto atstovas.
- 7) Visi lietuviškųjų mokyklų vedėjai.
- 8) Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos valdybos atstovas.
- 9) Lietuviškųjų krikščionių bažnyčių klebonai ar kapelionai.
- 10) Laikraščių "Australijos Lietuvis" ir "Mūsų Pastogė" redaktoriai.
- 11) L. K. F. buvusieji Australijos Valdybos Pirmininkai.
- 12) Vytautas Žemkalnis — vienas L. K. F. steigėjų Vokietijoje.

Prašoma iš anksto pranešti atvykstančių asmenų vardus ir pavardes ir jų adresus ir kurie bus reikalingi Melbourne nakvynės parūpinimo. Visais reikalais rašyti LKF Pirmininkui — 4 The Ridgeway, Kensington, W. 1, Vic. Tiesiog važiuojama į suvažiavimo salę iš Flinders Street Station visais tramvajais iš Elizabeth Street. Išlipiti Lonsdale St. — St. Francis Church. Bilietas vienai sekcijai.

LKF Australijos Valdyba

PRANEŠIMAS

Pranešame, kad anglų kalboje propagandinis biuletėnis "Free Word" negalės pasirodyti, nes nekaitant organizatorių iš lietuvių pusei teatsirado tik 2 skaitytojai: p. H. Meiliūnas Tasmanijoje ir p. J. Plečkaitis Geelonge.

Nuo biuletėnio leidimo taip pat atsimitė rusų tautybės tremtiniai, kurie palaiko Kerensko politiką ir nepripažįsta laisvės Pabaltijo tautoms. Lenkų spauda irgi buvo priešinga tokiam biuletėniui, kur dalyvaus lygiomis teisėmis lietuviai ir ukrainiečiai.

Vietoje "Free Word" ukrainiečiai vieni pradeda Adelaidėje spausdinti "The Flag". Alb. Pocius

Mūsų mielą Rajono Vadą vyr. sktn. BORISĄ DAINUTĮ

ir sesę

ELENĄ STEINARTAITĘ, sukūrusią skautišką lietuvišką šeimą, nuoširdžiai sveikina

"Liepsnojančios Lelijos" Židinys

LEOKADIJAI VIŠOCKAITEI

ir

EDMUNDUI STAUGUI,

sukūrusiems lietuvišką šeimos židinį, linkime laimingo šeimyninio gyvenimo:

Alvina ir Servacijus Šabrinskai, Pruncė Petniūnas, Leonas Pilipavičius ir Juozas Mikštas-Šilainis

Lietuvių Kultūros Fondo Adelaidės skyrius š. m. birželio 1 d. tuoj po pamaldų, šv. Juozapo bažnyčios salėje ruošia

LIETUVIŠKOS MUZIKOS

valandėlę.

Ten pat bus renkami atstovai į Liet. Kultūros Fondo suvažiavimą Melbourne.

Visus tautiečius kviečiame atsilankyti. LKF Valdyba

VEDYBOS!

Esu lietuvis 49 m. amž., turiu nuosavą sklypą ir statau namą, vedybų tikslu noriu susirašinėti su lietuvaite našle ar gyvenašle. Būtinai foto. Nesusitarus gražinsiu foto ir išlaidas. Rašyti K. Bolyš šio laikraščio adresu.

SAVO VEIKLAI ATŽYMETI.

Adelaidės lietuvių dvigubas mišrių balsų kvartetas finansavo dainuojamo repertuaro (dvi liaudies dainos: "Siūbau, lingau paukštėlis" ir "Treji gaidėnai giedojo" mišriam chorui su fortepionu, harm. J. Zdanavičiaus) išleidimą.

Leidiny atspausdintas Chicagoje, USA. Netrukus šį leidinį bus galima gauti AL Leidykloje ir pas platintojus.

NAUJAS ATSTOVAS CANBERROJE

Pranešame Canberroje ir apylinkėse gyvenantiems tautiečiams, kad mūsų atstovas p. Vl. Biveinis pasitraukė iš pareigų ir jas perdavė p. Vladui Balsiui,

16 Rodway St., Canberra. Pas mūsų atstovą galima gauti mūsų platintamas knygas ir užsakyti "Australijos Lietuvių". AL Leidykla

* JAV-bių Armijos Sekretorius pranešė, JAV-bės jau pagamino atominės artilerijos pabūklą. Pabūklas įmontuotas tarp dviejų vilkikų ant tiltelio ir gali važiuoti plentu iki 48 km per valandą. Jo naikinamoji ugnis yra labai stipri.

* Sydnejaus priemiestyje Berala susidūrus dviem traukiniam užmušta 7 keleiviai ir sužeista per 140.

* JAV-bių Radijo Korporacijos pirmininkas pareiškė, kad reguliari tarptautinė televizijos tarnyba bus įvesta ateinančių penkių metų laikotarpyje.

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai angliškai — Visokeriopa informacija. — Kalbinė pagalba ir reikalų sutvarkymas įstaigose

Atsakymai į klausimus. + Pasitarnaujama ir korespondenciniu būdu.

Kreiptis:

Kasdien 2 — 5 val. p. p.
15 Manchester Unity Building
160 Castlereach Street
Sydney Tel.: M4878

Kasdien 6 — 8 val. vak. —
10 Peel St.
Kirribilli,
Sydney. Tel.: XB4312

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O. NSW

Trumpai

* Dr. Mossadeq, Persijos premjeras, slapta tariasi su Sovietais dėl Persijos naftos eksploatavimo, kam, kaip pranešama, priešiasi persų armija.

* Mr. Menzies, Australijos ministras pirmininkas, šiuo metu tarnybos reikalais lankosi Jungtinėse Valstybėse, iš kur šio mėnesio 21 d. išvyks į Londoną pasitarimams su Mr. Churchilliu.

* Pereitą savaitę Tarptautinio Spaudos Instituto suvažiavimas įvyko Paryžiuje, kur virš šifato Vakarų pasaulio redaktorių tarėsi aktualiais spaudos klausimais.

* Britanija, USA ir Italija pasirašė susitarimą, kuriuo Italijai suteikiamos didesnės administracinės teisės Trieste, dėl ko, kaip žinome, prieš kiek laiko griežtai protestavo marš. Tito.

* Virš 3.000 žmonių su raudonomis vėliavomis šaukdami "duokite mums duonos" suriuošė "bafo eiseną" prie Indijos parlamento rūmų, kuriuose tuo metu buvo prisakdinamas naujas Indijos prezidentas Rajendra Prasad.

* Australijos senatorius M. Cormack pareiškė, kad Australija netrukus galės gauti iš JAV-bių už eksportuotą uranijų tiek dolerių, kiek paskutinių penkių metų laikotarpyje gavo už eksportuotą mėsą ir vilną.

* UNO karo vadovybės Korėjoje taikos deryboms vesti delegacijos pirmininkas vice-admirolas Joy, eilimo beprasmisko posėdžio su komunistais metu, pareiškė: "Jūs nedrįsitate pripažinti fakto, kad tik 70.000 iš 169.000 jūsų karo belaisvių, esančių mūsų rankose, sutinka grįžti atgal į Kiniją ir Šiaurės Korėją".

* Bulgarijos Telegramų Agentūra paskelbė, kad Bulgarijos leva (piniginis vienetas) padaroma priklausoma nuo rusų rublio. Tuo būdu Bulgarijos valiutos nepriklausomybė likviduota.

* Raudonojo Kryžiaus suruoštoje lėlių ir žaislų parodoje Adelaidėje išstytos dvi lietuviškos lėlės, kurias pagamino p-nia B. Lapšienė. Lėlių nuotraukos tilpo didžiausiam Pietų Australijos dienraštyje "The Advertiser".

* Lenkijoje įvestas muilo normavimas — iki 9 uncijų vienam asmeniui per mėnesį.

SAMBURIO "ŠVIESA" SYDNĖJAUS SKYRIUS RENGIA:

* Penktadienį, gegužės mėn. 23 d. Milsons Point, Eunis Rd., 12-14 kun. Butkaus paskaita tema "Bažnyčia ir valstybė". Po paskaitos pobūvis.

Pradžia 18 val. 30 min.
* Pirmadienį, birželio 9 d. valstybinė šventė) Milsons Point, Eunis rd. 12-14 įvyks

Samburio "Šviesa" Sydnejaus skyriaus metinė šventė.

Programoje numatyta:

- a) oficialioji dalis,
- b) bendra vakariene,
- c) pobūvis.

Pradžia punktualiai 16 val.

Dideliam Lietuvos bičiuliui Prancūzijos ambasadoriui Australijoje

GABRIEL PADOVANI

mirus, liūdi Lietuvių Dailės Grupė "Aitvaras"

VLADUI BIVEINIUI

mūsų buvusiam atstovui Canberroje, sąžiningai platinusiam lietuvišką knygą tautiečių tarpe ir dėl sveikatos negalėjusiam tų pareigų toliau eiti, reiškiamo nuoširdžią padėką už sąžiningumą ir nuoširdų bendradarbiavimą ir, nors negalėjusiam toliau aktyviai platinti lietuviškąją spaudą, linkime neišsijungti iš bendros tautos, kiek sveikata ir galimybės leis.

Australijos Lietuvis Leidykla

NAMŲ ir ŽEMĖS PARDAVIMAS

Port Adelaidėje parduodamas solidus akmenų namas, 6 kambariai, vonia ir skalbykla. Virtuvėje elektrinė krosnis. Namas netoli pagrindinės gatvės, mokyklos ir t. t.

KAINA £ 2.000

Pusė grynais, kita išsimokėjimui.

Jeigu Jūs norite pirkti namą grynais ar išsimokėtinai kreipkitės į

PEARCE and WOODHAM

Majestic Chambers

King William St. Phone: C1345

KULTURININKAMS MELBOURNE

Gegužės 25 d. tuojau po pamaldų Bibliotekos patalpose šaukiamas visuotinis LKF Melbourne skyriaus narių susirinkimas šia darbų tvarka:

- 1) Valdybos ir Revizijos narių pranešimai,
- 2) Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimai,
- 3) Atstovų į LKF narių visuotinį suvažiavimą rinkimai ir kt.

Kviečiame maloniai visus kultūrinius, prijauniančius, rėmėjus bei bičiulius atsilankyti. LKF Melbourne Skyriaus Valdyba

PORTFELIAI IR MOTERIŠKOS

"REISETAŠĖS"

gaminama pagal užsakymą ir pagal kiekvieno skonį. Platus odų rūšių ir spalvų pasirinkimas. Kainos įvairios. Su užsakymais kreiptis R. Umeris, 217 Currington St., Adelaide.

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

redaguojamas Redakcinės Kolegijos Redaktorius Jurgis Glušauskas LEIDĖJAS — Australijos Lietuvis Leidykla.

RAŠTUS Redakcija taisy ir trumpina savo nuožiūra. Honorarai mokami tik iš anksto susitarus.

PRENUMERATA: meta m s. £2.10.0; pusei metų — I pusmečiui £1.11.0, II-ram psm. £1.6.0; metų ketvirčiui — I ketv. 19/0, II-IV ketvirčiams po 14/0 (I pusmečio ir I ketv. prenumeratą įskaityta kalendoriaus vertė — 5/0). Užsienin kaina: metams £2.5.0, pusei metų £1.6.0. Atskiras numeris 1/9.

SKELBIMAI: 2/0 už kvadratinį colį, neprekybiniai po 2 pensus už žodį. Už skelbimų turinį Redakcija neatsako.

Adresas:

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

35, Cator St., Hindmarsh ADELAIDE, S. A.

The Australian-Lithuanian the Lithuanian fortnightly. Authored Jurgis Glušauskas, 35 Cator St., Hindmarsh, S. A.

Printed by Australijos Lietuvis Publ. Co., 35 Cator St., Hindmarsh.